

Restauratiedossier Sint-Hermesbasiliek

Een overzicht in aanloop naar de 4de fase

Voorwoord

Met zeer velen in onze stad verheug ik mij erover dat de definitieve restauratie van onze meer en meer bekende Sint-Hermesbasiliek eindelijk in zicht komt.

Eindelijk, op afstand gezien, maar verrassend gedrongen en kortbij als we het bondig, maar nauwkeurig overzicht beschouwen dat op dit voorwoord volgt.

Wat een veelzijdig en eisend werk werd al niet verricht om de laatste fase te kunnen aanvatten die onze basiliek haar definitieve glans zal verlenen!

In aller naam danken we de vele instanties die geduldig en gedreven, met visie en deskundigheid, met daad- en deelkracht, hun onmisbare inbreng hebben gedaan en nog zullen doen in het grootse werk van de restauratie van het belangrijkste bouwwerk van onze stad en haar dragende traditie.

Onze eeuwenjonge Fierteltraditie was één van de doorslaggevende redenen waarom onze cultusgebouwen – kerk en unieke crypte – op 16 oktober 2018 als

basilica minor erkend en op 2 februari 2019 ingehuldigd werden. Die hoogkerkelijke erkenning versterkte de algemene wens om het schitterend restauratiewerk van het koor verder - van dak tot crypte - door te zetten.

Eerstdaags op 28 augustus 2022, herdenking van de marteldood van onze Patroon, zal de huidige bisschop Lode Van Hecke de eredienst in de vernieuwde crypte voorgaan. Voor het eerst zullen onze Draggers het relikschrijn langs de toegangstrap in de gerestaureerde Sint-Coletakapel binnendragen. Die dag bezegelen we het vele gedane werk en zien we samen uit naar zijn beloftevolle voltooiing.

In grote dank en zekere hoop verbonden,

M. T'Joen, Rector van de Sint-Hermesbasiliek
Ronse, 25 augustus 2022

Overzicht

We keren terug naar 25 maart 2008 wanneer de kerkraad van de toenmalige Collegiale Sint-Hermes de 1ste fase aanbesteedt van wat toen de meest ingrijpende restauratie na WO 2 zou worden.

De werken voor de 1ste fase starten in april 2009 en omvatten:

- 1. De volledige restauratie van het koor, transept met viering, sacristie en winterkapel.**
- 2. Het plaatsen van vloerverwarming in het koor en dwarsbeuk van de basiliek.**
- 3. Het vernieuwen van de binnenverlichting in het schip.**
- 4. De restauratie van het Sint-Hermesaltaar en de houten beeldengroep, het Maria-altaar en de natuurstenen barokbeelden ter hoogte van de viering.**

Bij de restauratie van de houten beeldengroep wordt vergevorderde bruinrot vastgesteld in de romp van het paard. De consolidatie van de romp vereist de opmaak van een nieuw behandeldossier. In afwachting wordt het paard opgeborgen in een kist en wordt zijn ruiter in de tribune op een voetstuk geplaatst afgeschermd door een gordijn. De 1ste fase wordt dusdanig opgeleverd tegen de Jubelfeesten "1150 jaar Sint-Hermesreliken" in 2010.

En de restauratie van het paard ...

Tien jaar verder is de aantasting door bruinrot dusdanig dat een duurzame restauratie niet mogelijk is.

Na uitgebreid overleg met Erfgoed en de Stad besliste de ondertussen vernieuwde Kerkraad op 16 februari 2020 over te gaan tot het beeldhouwen van een nieuwe romp. Met enige emotie worden paard en ruiter op 3 oktober 2020 eindelijk herenigd.

De 2de fase start in februari 2020 en omvat

1. Het definitief dichtleggen van de opgravingen en het integreren van de open gegraven kerkruijnte in de crypte.

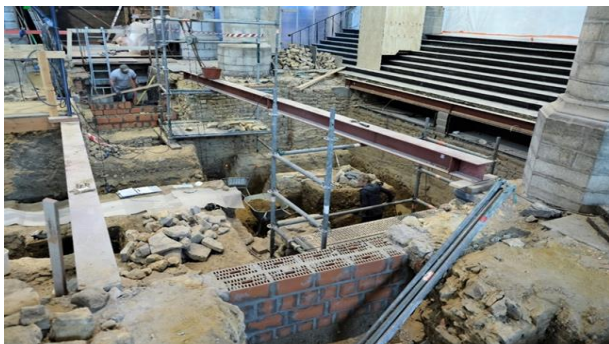
2. Het heropenen van de historische toegang vanuit de basiliek naar de onderliggende crypte via de gerestaureerde Coletakapel. Herstellen van de historische band tussen basiliek en crypte.

3. Het plaatsen van een duurzame verwarmingsinstallatie in het schip en zijbeuken waarna het herstellen van de vloer in het schip.

4. Technieken: elektriciteit, internet, brandveiligheid, geluidsinstallatie, camerabewaking, ...

Tijdens de archeologische opgravingen van 1984 werden funderingen en fragmenten gevonden uit de Karolingische periode. Deze belangrijke sporen verwijzen naar het prille ontstaan van onze stad en worden thans in de reeds aanwezige crypte geïntegreerd. Weldra zijn de nieuwe vondsten volledig toegankelijk voor iedereen en is de vernieuwde crypte voorzien van alle hedendaagse technieken om van het bezoek een ware ervaring te maken.

Een belangrijk aspect in functie van de optimale conservering van de erfgoedwaarde van de basiliek, de interieurafwerking, de schilderijen en het meubilair is het onder controle houden van het binnenklimaat.

De temperatuur en luchtvochtigheid moeten steeds op peil gehouden worden en onderling in balans zijn om onder meer schimmel en insectenaantasting te voorkomen.

Daartoe worden voor de verwarming van de basiliek de bestaande kanalen gerecupereerd mits aanpassingen ter hoogte van de opgravingen.

Samen met de klokken in de toren is de installatie gelinkt aan een digitaal besturingssysteem van clock-o-matic waardoor de verwarming niet enkel een vooraf ingesteld programma volgt maar ook op afstand digitaal kan worden bijgestuurd.

Volgens cultuur-historische overleveringen is het altijd mogelijk geweest om vanuit de crypte via een trap de basiliek te betreden en deze na een rondgang via een andere trap te verlaten.

Met de uitbreiding van de kerk in de 19de eeuw werden deze twee toegangen gedicht. Om processies via de historische route te kunnen leiden wordt in deze fase van de werken eveneens de eerste trap naar en van de crypte via

de ondertussen gerestaureerde Coleta-kapel opnieuw geopend. De tweede trap, naast het groot Maria-altaar in het transept heropenen is constructief gezien niet mogelijk door de 19de eeuwse aanpassingen

De 3de fase start eind november 2020 en omvat de buitenrestauratie van daken en goten

De restauratie van het schip en de zijkapellen is zinloos wanneer de daken lekken, aan de gevel verscheidene ornamenten aangetast zijn door roestvorming en stenen los zitten. Door verwikkelingen bij het gunnen start de 3de fase pas in november 2020.

In overleg met Erfgoed worden de daken van het schip en de zijkapellen geïsoleerd, voorzien van een onderdak, de nokpannen vernieuwd en dusdanig volledig water- en winddicht gemaakt. De houten gootbakken worden volledig vernieuwd,

De rood geglazuurde tegelpannen, gemaakt naar origineel middeleeuws model zoals aangetroffen in de opgravingen, werden in de jaren '70 (dus vijftig jaar geleden) geplaatst. Deze zijn niet meer in de handel verkrijgbaar wat kleine plaatselijke herstellingen zeer duur maakt. Dusdanig werden voldoende 'nieuwe' tegelpannen bijgemaakt en de goed afkomende tegelpannen uit de zijkapellen gerecupereerd. In functie van toekomstige herstellingen worden de restanten samen met de overblijvende recuperatie-tegelpannen verzameld op de kerkzolders

Om praktische redenen wordt de 2de fase en 3de fase gelijktijdig aangepakt.

De 4de fase omvat de restauratie van het schip, de zijkapellen (met uitzondering van de ondertussen gerestaureerde Coleta-kapel) en een opfrissing van het hoogkoor en transept

Het schip van de Sint-Hermesbasiliek

1. Het schijntriforium wordt geopend en met verdiepte nissen afgewerkt.

2. De baksteenimitatie op de gewelven verdwijnt en het volledig schip en de zijbeuken worden geschilderd (cfr hoogkoor en transept).

3. De natuursteenelementen, kolommen en monelen (stenen vensterstijlen) van de glas-inloodramen worden behandeld als deze in de Coleta-kapel.

4. Het inkomportaal wordt integraal vernieuwd, het luik in het vals plafond blijft behouden maar wordt 'onzichtbaar' afgewerkt.

5. De verlichting in het schip, zijbeuken en zijkapellen wordt vernieuwd.

De zijkapellen

1. In de St-Barbarakapel wordt de damastbeschildering ter hoogte van de plintzone opnieuw vrij gelegd, de huidige later aangebrachte gordijnbeschildering verdwijnt en het altaar schilderij van de Heilige Barbara gerestaureerd.
2. De wanden in de St-Petrus- en de St-Carolus Borromeuskapel worden geschilderd in de drieledige neoclassicistische beschildering: plint in grijs, roze band en beige bovenstuk.
3. In de St-Jozefkapel wordt de damastbeschildering teruggebracht naar de originele kleurstelling en vormgeving. Hiervoor is extra onderzoek voorzien.
4. In de St-Annakapel wordt de damastbeschildering eveneens teruggebracht naar de originele kleurstelling. De vloer van het St-Anna-altaar wordt vernieuwd met (bij voorkeur) gerecupereerde Doornikse blauwsteentegels.
5. De benaming van de Heilig-Hartkapel wordt aangepast naar Heilige Drievuldigheidskapel en de tegelvloeren en het hekken hersteld.

Pas na eventuele goedkeuring van het restauratiedossier door de gemeenteraad op 29 augustus 2022 kan de kerkraad een aanbestedingsdossier voor de 4de fase goedkeuren en de stad Ronse vragen als bouwheer op te treden voor de 4de fase in dit historisch restauratiedossier.

Met bijzondere dank aan Michiel Vanmarcke Architect - Jr. projectmanager (Architectenbureau Bressers) en Milo Van Driessche (Foto- en videoarchief Fiertel en Restauratie Sint-Hermesbasiliek) bij de opmaak van dit overzicht.

Namens de Kerkfabriek
Andre Bellinck
Voorzitter